

Jubilee Jubilation

פרשת בהר תשפ"ד

1a

⁸ You shall count for yourself seven cycles of sabbatical years, seven years seven times; the years of the seven cycles of sabbatical years shall be for you forty-nine years. ⁹ You shall sound a broken blast on the shofar, in the seventh month, on the tenth of the month; on the Day

of Atonement you shall sound the shofar throughout your land. ¹⁰ You shall sanctify the fiftieth year and proclaim freedom throughout the land for all its inhabitants; it shall be the Jubilee Year for you, you shall return each man to his ancestral heritage and you shall return each man to his family. ¹¹ It shall be a Jubilee Year for you — this fiftieth year — you shall not sow, you shall not harvest its aftergrowth and you shall not pick what was set aside of it for yourself. ¹² For it is a Jubilee Year, it shall be holy to you; from the field you may eat its crop. ¹³ In this Jubilee Year you shall return each man to his ancestral heritage.

272

Maharal on the Torah

2

☛ The Significance of a Unit of Seven

IN CHIDDUSHEI AGGADOS (*Rosh Hashanah* 21b), the Maharal explains that every physical entity possesses seven dimensions: the four directions of the compass, up and down, and a seventh dimension being its own essence. The world was thus created in six days, with the seventh day, Shabbos — the “purpose of heaven and earth” (as we refer to it in the Friday night *Amidah*) — embodying the world’s inner content and ultimate mission.

Anything beyond one of these seven dimensions moves away from the physical plane of creation to the abstract, spiritual plane. Thus, *bris milah*, the covenant of circumcision, which represents a Jew overcoming his physical desires and subjugating of his body to *Hakadosh Baruch Hu*, Who is the other party to the covenant, is done on the eighth day of a child’s life, for it represents a higher, spiritual level, reaching beyond all of the seven physical dimensions. This also explains the halachah that *milah* (which relates to the eighth and spiritual dimension) is performed on the eighth day even when this falls on Shabbos (which belongs to the seventh dimension of the physical world).

3

☛ Seven *Shemittos* Signify the Exhaustion of Physical Existence

THE MAHARAL EXPLAINS further that each of any given physical entity’s seven dimensions is itself a material entity, encompassing seven dimensions of its own. Seven times seven thus signifies the maximization of every existing dimension of the material universe. Moving

beyond seven times seven denotes the utter exhaustion of every level of material existence and passing on to the spiritual plane of existence.

We find that the Torah, whose essence is pure spirituality and whose full comprehension lies beyond the grasp of human faculties, is described in the following terms: “Its *midah* (extent) is longer than the earth and wider than the *yam* (the sea)” (*Iyov* 11:9). The *gematriya* (numerical value) of *midah* is forty-nine (*mem* [40] + *dalet* [4] + *heb* [5] = 49), and that of *yam* is fifty (*yud* [10] + *mem* [40] = 50).

1b

The number seven represents the cycle of completion in Creation; thus the Sabbath day and the *Shemittah* year symbolize testimony that the fullness of Creation is God’s. The seven cycles leading up to the Jubilee reinforce this concept. Thus our verse speaks of seven sabbatical years and seven cycles of sabbaticals (*Chinuch*).

4 The Torah thus extends beyond the forty-nine dimensions of material existence, being broader even than the most abstract level of man’s comprehension, whose intellect is limited to the grasp and capacity of the human mind. Torah, on the other hand, says the

☛ Maharal, “extends beyond the fiftieth gateway.”

☛ Why Seven *Shemittos* Are Counted before *Yovel*

SINCE TIME IS cyclical in nature, upon the completion of seven *shemittah* cycles, the count has been exhausted, and it therefore starts anew. This is not a continuation of the previous counting, because once physical existence has passed through all of its forty-nine dimensions, it has completed its cycle. Existence now undergoes renewal, and the count starts from a new beginning.

A seven times seven cycle can conceptually be regarded as infinite, because the number goes no higher, and instead there is a new beginning. Therefore, although the Torah says that an *eved nirtza* — a Jewish slave who has his ear pierced after expressing unwillingness to leave his master’s home at the end of his six-year term of servitude — “shall serve him (i.e., his master) forever” (*Shemos* 21:6). Chazal (*Kiddushin* 15a) note that “forever” is not to be understood in the usual manner. Rather, it refers to the *yovel* year, when the *eved nirtza* goes free. In *Chiddushei Aggados* (*Kiddushin* *ibid.*), the Maharal explains that *yovel* is synonymous with “forever,” adding further (*Netzach Yisrael*, Chap. 45) that “every *yovel* [cycle] is considered a world of its own.” *Yovel*’s arrival after counting all forty-nine

dimensions of the physical world thus represents a new beginning. Coming after seven *shemittah* cycles, *yovel* represents the world’s return to its starting point and source.

5

☛ *Yovel* Marks a New Start

TO SUM UP: after counting seven *shemittah* cycles, the fiftieth year is *yovel*, for all the dimensions of physical existence have been exhausted, and creation’s material realm is renewed and returns to its starting point.

• *Yovel* thus represents the world’s renewal and return to its source; this explains why the Torah specifies that *yovel* follows seven cycles seven rather than a single continuum of forty-nine years.

פירש רש"י: לעבדים, בין נרצע, בין שלא כלו לו שש שנים משמנכר. [אבל מי שאינו עבד א"צ לקרוא לו דרוור]. ויש לדייק א"כ למה לא כתיב וקראתם דרוור בארץ לכל עבדיה, ומה הפירוש לכל יושביה^{טו}.

הנה יש לקדקק כמה דכתיב ושנתם איש אל אחותו, ומשמע שבצטלים חוזרים לשדה אחושתם, אבל לכאורה המליחות היא להיפך, השדות יוללות מתחת יד בלוקח וחוזרת לצטליהן וכמו שפירש רש"י. וא"כ אין זה דין שבצטלים רק בשדות, ול"ע למה נכתב להיפך בקרא.

[154] DORASH DOVID

9 רפב | שמיני - ביום השמיני - סוד השמונה והשבע

Erasing the Feeling of Superiority

Before dealing with these questions, let us examine the mitzvah of setting an *eved Ivri* free. For the master, it might be quite difficult to free his slave after years of having ordered him about as an indentured servant. After all, by this time his superiority over the slave is practically ingrained in his soul. Conversely, the slave has probably come to view himself as totally subservient to his master, as part of his master's estate. He has come to depend on his master to make all his decisions for him and to provide him with all his basic needs.

When the time comes to set the slave free, this relationship comes to an abrupt end. Not only does the slave cease to work for the master, but his dependence on the master is halted as well. In a single day this slave must absorb and internalize his trust and faith in Hashem's Divine providence and learn to be dependent only on Hashem, not

יש לך להתבונן, כי אין ראוי למשיח רק המספר שהוא אחר השבעה, והוא מדרגת המשיח למי שירד מדרגתו של משיח ומעלתו העליונה. כי מדרגת עולם הזה מדרגתו מספר שבעה בלבד, מפני כי מדרגת המשיח על עולם הזה, ועולם הזה הוא מיוסד על ז' ובמסכת ערכין (ג) כינור של מקדש של ז' נימין, שנאמר (ההילים טו יא) 'שבע שקחות, אל תקרי 'שבע', אלא 'שבע'. ולימות המשיח של שמונה נימין, דכתיב (ההילים יב א) 'לקנצם על השמינית'.

שנת היובל

בחינה אחת ומיוחדת של אור השמונה מתגלה על עם ישראל בתוך מסגרת העולם הזה, והיא שנת היובל, שנת החמישים. לאחר התפרטות שבע קבוצות של שבע שנים, מתגלה בחינה מרוממת ועליונה - עולם החירות של היובל. שנת השמיטה היא השנה השביעית, ומושרשת בבחינת שבע, ואילו שנת היובל מושרשת בבחינת השנה השמינית. כשאנו מתבוננים בהלכות היובל, אנו רואים שכל מהותו ועניינו של היובל הוא החזרה השלמה של כל המציאות כולה אל מקומה המתוקן והישר. במשך השנים ותנודות החיים היו כל מיני מורדות וקלקולים. בני אדם נעשו עבדים, קרקעותיהם נמכרו לזרים, ועוד. שנת היובל משיבה את הכל על מתכונתו - עבדים משתחררים וחוזרים לחירותם ולמקומם המדויק, קרקעות חוזרות לבעליהן. זה סוד התשובה, "בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אהנתו" (במדבר כג ט). התשובה היא החזרת כל המציאות כולה אל תיקונה השלם. ואכן, כבר מובא במדרש שכל אותם שבעה עולמות שברא הקב"ה והחריבם, לא עמדו עד שברא את התשובה (עין פקד דרא ג). התשובה היא בחינת השמונה, והיא סוד היובל וסודו הפנימי של יום הכיפורים. המהות והשורש של כל העניינים האלו היא השיבה השלמה והמתוקנת של כל המציאות כולה אל מקורה (ראה שערי צדק לרבי יוסף גיקטיליא שער השמיני, עבודת הקודש לרמב"ם ב לד).

אור השבע איננו משנה באופן מהותי את החיים. בשמיטה עדיין יש עבדים נרצעים, והקרקעות אינן חוזרות לבעליהן. משמעות הדברים היא, שאור השבע איננו מחולל מהפכה שלמה בעולם. הוא מאיר בצמצום בהתאם למתכונת העולם הזה, ולאט לאט פועל בו להישרו ולרוממו. כך היא המידה, אור השבע נכנס לתוך מסגרת העולם הזה, ומשמעות הדברים היא שהוא 'מתחשב' במתכונת העולם הזה ובגבולותיו.

שמונה ושבע - הנשמה והתפשטות אורה

לעומת זאת, אור השמונה נעלה ומרומם. זה אור בזהק וקדוש שאיננו מצטמצם למסגרת הגבולות. זה אור נצחי ועליון שאיננו מתעמעם בשום חטא ונפילה. אור השמונה מכון כלפי עצם הקדושה המוחלטת שלא תיפגם לעולם. ניתן לומר שאור השמונה הוא עצם קדושת הנשמה^{טז}, ואור השבע הוא התפשטות אורה להאיר אל הגוף. והנה, בהתפשטות האור, יכולה להתרחש חולשה וצמצום. מה שאין כן בעצם קדושת הנשמה, היא לעולם תישאר בטוהרתה ובקדושתה. ממילא, בשעה שאור הנשמה בעצמותו בוקע את כל ההסתרות ומופיע - הרי שכל המציאות כולה מיד נתקנת ומיטהרת, ורוחצת מכל טומאה, ושבה אל מקומה האמתי והקדוש.

ממעמקים ויקרא

שיטת הרמב"ן

הרמב"ן (שם) חולק וסובר שהשם יובל הוא על שם השיחרור לחירות: "יובל כל איש אל אחוזתו ואל משפחתו ויבילוהו רגליו מרחוק לגור".

רבינו בחיי (שם) מוסיף ביאור על דרך שיטת הרמב"ן, וז"ל: "פירש הוא ז"ל הרמב"ן, שלא נקרא יובל על התקיעה אלא על הדרור, שאם היה נקרא על שם תקיעה היה ראוי הכתוב לומר והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור חדש יובל היא, אבל אמר וקראתם דרוור בארץ לכל יושביה יובל היא, כלומר יהיו כולן בני חורין לדור בכל מקום שירצו. יובל היא, שבה יובל כל איש אל חוזתו ואל משפחתו. ועל כן נקראות הפירות והתבואות גם כן יובל מלשון באה, גם המקומות העמוקים שבהם מים נקראין גם כן (ישעיה ל"ב כ"ה) "פלגים מימים", כי שם יבאו המים, עד כאן.

12

on a master of flesh and blood. Being set free, therefore, means much more to a slave than simply being relieved of his obligation to serve the master.

As an *eved Ivri* is a Jewish man or girl, the *eved* must use this opportunity to build his recognition of and faith in Hashem as Caretaker and Provider. He must realize that Hashem provides sustenance for billions of creatures all at once, from microscopic one-celled plants and animals to the largest and mightiest of beasts. Hashem does all this with His sublime attributes of mercy and kindness, and this obligates the former slaves to devote themselves to serving Him wholeheartedly and to trust Hashem to guide them throughout the rest of their lives.

Perhaps we can suggest that this explains the rule mentioned above that the freed slave does not return home immediately on Erev Rosh Hashanah. Instead, he remains in his former master's home until after Yom Kippur, behaving as if he is royalty, eating and drinking as he pleases and celebrating "with his crown on his head." These ten days are a crash course for him to impress upon himself that he is indeed free of any obligation to the master, for in the very domain where he had been a slave, he now behaves as a lord "with his crown on his head." This makes the strongest impression of the change in his personal status, proving that he is genuinely free even as he walks in the same halls and rooms in which he had spent such a lengthy period as a slave. This will hopefully rid him of the mindset he had of being a person subservient to other human beings. His behavior during these ten days screams out to him, "You are dependent on and subservient to Hashem alone. Place your trust and your hopes for your well-being only in Him."

שיטת רש"י

רש"י פי' שיובל הוא על שם השופר שתוקעים בו, וז"ל (ויקרא כ"ה י): "יובל הוא" - שנה זאת מובדלת משאר שנים בנקיבת שם לה לבדה, ומה שמה יובל שמה על שם תקיעת שופר".

14

ואומנם גם לפי דברי רש"י, שהיובל הוא על שם השופר, ניתן למצוא רמז לענין החזרה. שהרי התבאר במאמרים הקודמים, כי השופר מורה על השחרור והחירות מהיצר הרע, והחזרה לנקודת השורש, כמו שאמרו חז"ל (ספרי פרשת בהעלותך פיסקא י"ט): "ואין שופר אלא של חירות שנה" (ישעיה כ"ז) ויהיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול". ובכן, בשופר עצמו רמזו ענין החזרה, על דרך דברי הרמב"ן ורבינו בחיי.

15

The master, for his part, must realize that all creations are the handiwork of Hashem and that no man should feel a sense of superiority over another. Whatever one's position, whatever one's social or financial status, everyone is obligated to serve Hashem, to fulfill His mitzvos and to contribute to the revealing of Hashem's Kingship over the world.² During the years when the master "owned" his slave, his behavior and attitudes may have contradicted this axiomatic truth. Now that he is setting the slave free, it is time for him to reinforce these concepts in his own heart.³

16

A Personal Shofar Blowing

We suggest that the obligations of both the slave and the master at the time the slave is set free are connected to the mitzvah of blowing the shofar on Yom Kippur of the yovel year. Rambam wrote (*Hilchos Shemittah V'yovel* 10:10), "It is a mitzvah of the Torah to blow the shofar on 10 Tishrei during the yovel year. Initially, this mitzvah is incumbent on the *beis din*, as the *pasuk* states, "You [singular form] must blow a staccato blast on a shofar." Every individual is likewise obligated to blow the shofar, (or have it blown for him) as it states, "You [plural form] must blow a shofar."

The twofold mitzvah of shofar corresponds to the two concepts described above. The blast blown by the *beis din* announces that all slaves are free to return to their homes, their families and their personal pursuits. The blast blown by each individual is to awaken the former masters' hearts so that they realize that all "the people of Yisrael are Mine; [they are My] slaves" (*Vayikra* 25:55).⁴

According to this, we can understand the Torah's words, "Proclaim freedom in the Land for all its inhabitants." The mitzvah of setting the slaves free is not simply a matter of emancipating the slaves from their masters' possession. It is a call for every member of our nation to implant in his heart the knowledge that Hashem is the Master of the entire world and that every person is obligated to subjugate himself and all his possessions to serve Him. This complements the mitzvah of *yovel*, which comes to demonstrate that the Land is Hashem's possession and that it is only by His grace that we live on it and use it.⁵

This being the case, the ideal date for freeing the slaves is Yom Kippur, a day when no one eats or drinks and everyone is occupied with cleansing himself of his sins and shedding himself of his coarse pursuit of physical pleasures. On Yom Kippur we

18

This is the meaning of the *pasuk*. Even if a person owned a piece of land or an estate for close to 50 years, nevertheless, when the *Yovel* arrives, the land or the house must be returned to its previous ancestral owner. This teaches a person that his true task in life is to prepare for the World to Come by learning Torah and performing mitzvos. While a person certainly needs a place to live, that, and the pursuit of *gashmius*, should not become his purpose of existence.

The Chofetz Chaim would often speak of the foolishness of those who believe that their lives are endless, that there is a *בת פנ* שטארבערס (lit., a club of those who will die) of which they themselves are not "members." Although they are aware that they attend funerals, since people die, they think it will somehow never happen

to them. They feel that they are immune to it, safe from the Angel of Death.

19

When Avraham Avinu had to purchase a burial plot for his wife, Sarah, he came before the children of Ches and said, "I am a *גר ותושב*, *sojourner and a resident among you*" (*Bereishis* 23:4). The *Or HaChaim* comments that, although Avraham lived in that land, as denoted in the term *תושב*, *resident*, he first used the word *גר*, *sojourner*. This is because it is the way of righteous people not to attach any feelings of permanence to life in this world, and he therefore referred to himself first as a sojourner.

If people would carefully contemplate this attitude and lead their lives based on such a philosophy, how much happier and fulfilled they would be. So much of the endless striving and toil for *gashmius* is a result of people thinking that they are residents in this world; they forget that *the days of our years ... are 70 years and if with strength, 80 years* (*Tehillim* 90:10). The message of *Yovel* is that eventually all land and property acquisitions will have to leave their present owners and return to the previous ancestral owners. Only the Torah and mitzvos that a person accumulates has permanence in this world and is the source of his eternal reward in the World to Come.

מחנה דן

20

17

R. Pam (SH)

since the last *Yovel*. As explicitly stated in the *pasuk*, this mitzvah teaches a person that the land is Hashem's, *For you are sojourners and residents with Me. A person should not attach too much permanency to his physical acquisitions. He may enjoy them for years and decades, but, eventually, they will be returned to their rightful ancestral owner.*

Rav Pam would illustrate this concept with the story of a Jew living in a small community who hired a *melamed* to teach Torah to his children for a year's time. The *melamed* received room and board in exchange for his services and became a part of the household. A few months went by and the *baal habayis* (homeowner) began a costly, major renovation of his house, which took a number of months to complete. When the project was finished, the *baal habayis* made a festive *chanukas habayis* (dedication of a new home) to celebrate. Neighbors and friends were given a "tour" of the newly remodeled home. The *melamed* also took part in the tours and accompanied the guests around the house, saying, "Here is where we added a wall. Over there we enlarged the bedroom. Isn't our new kitchen now very spacious and beautiful?"

The *baal habayis* overheard the words of the *melamed* and became upset. "You are talking like it is your house," he said to the *melamed*. "Don't you realize that you are only here for a *z'man* (limited period)?" The *melamed* eyed his master and softly replied, "My dear *baal habayis*, you, too, are only here, on this world, for a *z'man*."

ויעו"י ברמב"ן כאן שכתב: ועל דרך האמת, "דרור" מלשון "דור הולך ודור בא" (קהלת א, ט) וכן "יובל" שישו"ב אל היובל אשר שם שרשיו, ו"היא תהיה לכם", עכ"ל.

ואשר נראה בביאור דבריו דהנה בקהלת שם נאמר: "דור הלך ודור בא והארץ לעולם עומדת", ופירש"י: דור הולך ודור בא - כל מה שהרשע יגע ועמל לעשוק ולגזול, אינו מבלה את מעשיו, כי הדור הולך ודור אחר בא ונוטל הכל מיד בניו, כענין שנאמר (איוב כ) "בניו ירצו דלים". והארץ לעולם עומדת - ומי הם המתקיימים, הענויים הנמוכים המניעין עצמם גד לארץ, כענין שנאמר (תהלים לו) "וענוים ירשו ארץ". ומדרש נחומא אומר כל צדיקי ישראל נקראו ארץ, שנאמר (מלאכי ג) "ואתם תהיו לי ארץ חפץ", עכ"ל.

ומעתה שוב נראה, דהנה מהותם הפנימית של המצוות התלויות בארץ היא ההבנה האמונה האמיתית שאין דבר תלוי בכוחו של האדם כלל, שהגזירה אמת וההרציות שקר, אין בכוחו של האדם לפעול במאומה ולו כמלאוה נימא כנגד גזירתו של הקב"ה. וכיון שכן, נ"י שמירת המצוות התלויות בארץ זוכה האדם להיות חופשי (דרור) מאותם גבולי הטבע ושור נקבע בהם ש"דור הולך ודור בא" ומתעלה למדריגת "הארץ לעולם עומדת".

וביתר ביאור, שהלא יום שבת קודש הינו "מעין עולם הבא" ובו משיל האדם מעליו את כל טרדות החומר והעולם הזה ורואה עצמו כאילו כל מלאכתו עשויה. ואותה הבחינה מתנוצצת היא גם בשנת השמיטה אשר אף היא מכונה בכתוב "שבת שבתון", וגלוי העליון של אותו האור מתגלה בשנת היובל אשר בו אף יוצאים אנו ממסגרת שבעת ימי השבוע. אף כן אותם הזמנים שייכים אל עולם האמת אשר קביעה וקיימא ואינו בר חלוף, והריהו בחינת "הארץ לעולם עומדת", ומשכן, לאותו אשר מתייחס אל נכון לאורם של אותם ימים, הריהו מפקיע עצמו מזמניות העולם הזה אשר מחייב הוא ש"דור הולך ודור בא", ומשתייך הוא אל הארת אותם הימים.

The Dangers of Wealth and Honor

With the concept that we have developed here, we can explain why the mitzvah of freeing slaves must be observed only when all of Bnei Yisrael reside in Eretz Yisrael. When Bnei Yisrael are in exile, when they are undergoing harsh persecution, that in itself brings them to realize that they must trust in Hashem and that they need His assistance and protection. When they are comfortably independent in their own Land, enjoying its bounty and wealth, they are faced with the danger of feeling superior and haughty, and this could bring them to forget Hashem altogether, as the pasuk predicts (Devarim 32:15), "Yeshurun became fat and rebellious."

To counter this danger, Hashem commanded all those who labored for years to amass wealth in real estate and human slaves to give back all the fields to their original owners and to set free all the slaves they had purchased. In this way, people will realize that their wealth is not really their own, that it has been placed in their hands only temporarily in order to help them fulfill Hashem's Will.

(Yeshayahu 18:7). Thus, יבול is what the land "brings home" to its owner, which is also the meaning of תבואה יבול. יבול or יבל is a canal, which brings water to where it is needed. יבול, then, is that which brings; or, more precisely, that which brings home. It restores people and property to their proper place and order.

Thus, also, יבול in the sense of קרן: one sounds the הויבל in order to call the flock home; thus שופרות הויבלים (Yehoshua 6:4) or קצנן הויבל (ibid. 6:5) was the first city conquered in ארץ ישראל. The יבול blasts blown on a שופר around the city walls called upon the city — in the Name of God — to surrender, or, if you will, to "come home" to its rightful owner. The walls that fell heeded this call (see also Shemos 19:13, and our Commentary there). In these passages, יבול denotes not only the horn but also the "home-calling" signal sounded by the horn. According to Rosh Hashanah 26a, דכרא יבול also means the ram. Apparently, this sense of the word, too, is related to the meaning set forth above. The אל leads the flock — and perhaps also "brings it home"; he is the leader who goes before the flock, which follows in his footsteps.

shofar, "declaring emancipation throughout the land for all its inhabitants. This is your Jubilee year, when each man shall return to his hereditary property and to his family" (Vayikra 25:10).

The similarity between yovel and the holiday of Shavuot is striking. The forty-nine days of Omer counting, which lead to the receiving of the Torah on the fiftieth day, Shavuot, parallel the forty-nine years of the counting of sabbatical cycles, which culminate in the fiftieth year, the jubilee.

Both Shavuot and yovel signify a state of true freedom and liberty. People tend to think of freedom as an absence of constraints and limitations, that a man is fully free only when he has the liberty to fulfill his heart's every desire, that he is fully emancipated when he has license to express himself in any way he chooses. But this is the antithesis of the Jewish approach to freedom. The Torah teaches that a man is free only when he is in control, when he reigns over his animalistic tendencies and desires. The Torah's view is that man and his desires are not one; giving in to one's desires is neither a true expression of the self nor an expression of freedom.

Our Sages teach that the only way to be truly free is to accept upon oneself the yoke of Torah. The Gemara (Eruvin 54a) states, "The Tablets were made by God and written with God's script engraved [charus] on

דרור החרות האמיתית מכל ערכי החיים החומריים יכול להיווצר רק בשעה שהאדם מתרומם וצופה מתוך אספקלרייתו הנשמטית הטהורה, היאך דור הולך ודור בא, גל אל גל קורא, ותהום אל תהום עונה, "אמת מלכנו אפס זולתנו" זולת הכרתו והשכלתו הכל שבחיים כאפס, האמת היחידה היא שהוא מלכנו ואדוננו, ואם מתנפחים ומתיימרים להיות כאדון ומלך הרי זה באמת מעשה-אפס וחסר ערך ומה גם שהאדם יזכור את האי-נמוע, את יום מותו, שבע"כ בא יבוא, אז בוודאי שדעתו הקצרה תתיישב עליו וידע היאך לבלות את ימי חייו שהוקצבו לו להיות גר כאן בתחתונים.

"יובל" היא מלשון "דרור" אחרי שהאדם מכיר באמת את תנועת הדרות החולפים ומתחדשים ושהוא רק כגל קטן, כגלגל קטן, וזערוני, השואף את כל חיותו ומתקדם והולך בחסד אדון כל, וממילא כשזוכים להרגשה והכרה כזו ממילא מתבטלים ומתמרקים כל תאוות העבדות והאדנות "והדרור" היינו השחרור שהוא מגיש לעבדו ביום הכפורים, ממילא יבא מאליו שלהבת נפשו המשתוקקת לאלוקות האין-סופית.

ועוד יש להוסיף, שהרי שנת היובל כבר מתקדשת מראש השנה, מ"מ אינם נפטרים לבתיהם תיכף ומיד, אלא רק ביום הכפורים אחר התקיעה, והכל כדי להיכנס ולקדשם קימעא קימעא, לא בהפתעה, להרגיל את האדונים לקראת הצעד הגדול במשך עשרת הימים מ"ה ליוכ"פ, ובויהכ"פ באה ההרווחה המלאה, השחרור המקדש את המשחרר ואת המשוחרר גם יחד.

הבטה אמיתית אחת בחיי הנצח פוקחת את עיני האדונים העורים לראות עד כמה — סכלה ביתם עד הנה, מה אנושה היתה מחלתם בהיסתובבם אחרי גלגלי השעבוד והחשתלטות, ומה רבה היא הרפואה של הכרת דרור "כי דור הולך ודור בא" וכל העולמות מתמלאים שמחה כשהשחרור בא לעולם.

מבואר כי קריאת הדרור בארץ מתבטאת בכך שכל העבדים משתחררים מיד אדוניהם לחופשי ושבים לביתם ולמשפחתם.

השאלה נשאלת לפי זה שלשון הפסוק אינו מדוקדק כל כך, שנאמר: "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה", וקשה הרי אין קריאת הדרור לכל יושבי הארץ רק לעבדים שביניהם, והיה צריך לומר, וקראתם דרור בארץ לכל עבדיה, צריך להבין באיזה אופן מתבטאת קריאת הדרור לכל היושבים בארץ גם אותם שאינם עבדים.

מובא בשם ה"פני יהושע" שאמר לבאר כי בא הכתוב ללמד שגם האדונים בכלל חירות זו, לא רק העבדים בלבד, כי אימתי מרגיש אדם

טעם חירות, הרי אומר בשעה שהוא יודע להעריך את החירות, יוצא כי בשעה שהוא משחרר את העבדים אף הוא עצמו נעשה בן חורין.

הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו

לא זו בלבד אלא שכך אמרו חז"ל (קידושין כ"א) "כי טוב לו עמך — עמך במאכל ועמך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי התבן. מכאן אמרו, כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו".

נמצא כי כעת כאשר משחרר האדון את עבדו, אף הוא עצמו משתחרר עימו מעבדות זו, לכך מובן היטב לשון התורה, וקראתם דרור בארץ לכל יושביה, כולם יוצאים לחופשי ומשתחררים מכבלי עול העבדות שעליהם.

the Tablets' (Shemos 32:16) — do not read 'charus' [engraved], but rather 'cheirus' [freedom].” A person is free when he overcomes his enslavement to his physical urges and desires, an independence that only the Torah — symbolized by the Ten Commandments engraved on the Tablets — can provide. Hence Shavuot, which commemorates our receiving of the Torah at Mount Sinai, signifies ultimate freedom.

Yovel is likewise a time of freedom, independence, and emancipation. The Talmud teaches that with the sounding of the shofar on Yom Kippur of the fiftieth year a Jewish slave who had chosen to stay with his master beyond the prescribed six-year limit goes free (Rosh HaShanah 9a). This is implied in the Torah's words “declaring emancipation.” In addition, in the jubilee year all inherited property that has been sold is “set free” — it is returned to its original owner.

27 Yet the state of freedom and liberty associated with yovel involves far more than the emancipation of slaves and property. These are merely external signs of a much deeper sense of freedom that characterizes yovel “throughout the land for all its inhabitants.” The Torah states that during the fiftieth year “you may not sow nor harvest crops growing of their own accord nor gather grapes.... The jubilee year shall thus be holy to you” (Vayikra 25:11). This freedom from the daily chores of working the land and earning one's sustenance, and the holiness it evinces, is reminiscent of the abstention from work and mundane activity that is associated with the holiness of Shabbos.

The Hebrew term Shabbos is etymologically akin to both lehashbis, “to cease from labor,” and lehashiv, “to return.” On Shabbos, explains the Sefas Emes, we seek to curtail our involvement with the outer world and return to our inner selves. This is the menuchah, the absolute tranquility, that is associated with Shabbos, which can be achieved only by someone who can make contact with his true identity and feel at home with himself, without the external distractions that always surround us and that stand in the way of self-recognition.

Like Shabbos, yovel is sanctified by a retreat from the “realities” of the world that surrounds us; it is a time distinguished by a ubiquitous sense of freedom. Liberty is returned to the Jewish slave so that he might gain true freedom by making God his sole Master. Similarly, the Jew whose hereditary property is set free becomes himself free to return to his roots — to his childhood home and to family long absented from the heart.

Yet more than this, yovel is a time of freedom for all men, a time to turn away from external distractions in order to accept anew the yoke of Torah, and to experience a genuine menuchah, through a return to one's long-forgotten self.

השיבה

”ושבתם איש אל אחוזו ואיש אל משפחתו השוכה” — לאהר דנשמתי אחויה מתמן (למקום שהנשמות יונקות משם) “וזהר ח”ג ק”ה ע”ב ברע”מ).

”ושבתם איש אל אחוזו” — מקום הנאחו שם יונק ממנו” (רדב”ז ספר מעמי המצוות, שמיטה ויובל).

הרי מבואר, כי ביובל לא משתחררות הבחינות החיצוניות של האדם בלבד, האדם מובל לא רק לחיק משפחתו ואחוזתו הגשמית. היובל מורה על שחרור הרבה יותר עמוק מזה — שחרור וחזרה בעיקר ל... עצמו.

ביאור הדבר, לכל אדם יש שורש רוחני שמשם הוא יונק את תוכנו ומהותו היחודית, אך בגלל ההסתר השורר בעולם, עלול האדם להתרחק ולהיבדל

משורשו, ולחיות בתוך מערכת שאינה תואמת את עצמותו — בחינת גלות הדעת, כנגד אותה פרישה והתרחקות מהשורש, באה שנת היובל, שענינה — חזרת האדם לשורשו ומקור חייו, והזדהות עם שורש נשמתו.

מצות היובל

29

מצוות היובל יתירות הן על מצוות השמיטה. ביובל משתחררים העבדים הנרצעים, וחוזרים כל השדות לבעליהם הראשונים, כמו שמבאר רש”י (ויקרא י”ה י’): ”ושבתם איש אל אחוזו” — שהשדות חוזרות לבעליהן. ואיש אל משפחתו תשובו” — לרבות את הנרצע”. נשתדל לבאר את משמעות מצוות אלו לפי דרכנו.

החזרת השדות

נהנה, כל אדם יש לו אחוזה מיוחדת. אותה אחוזה שייכת לשורשו, ועל ידה ש ביד האדם אותם הכלים המיוחדים, הדרושים לו להוציא אל הפועל בחינתו ובלעדית. ולכן ניתן לכל שבט חלק מיוחד ובלעדי, כפי שורשו ובחינתו.

כנגד אותה בחינה צוותה לנו התורה — “ושבתם איש אל אחוזו”. “אחוזה” וזורה על דבר האחוזה ושייך לעצמות האדם, והשיבה לאחוזתו משמעותה אם — חזרת האדם אל מקומו ובחינתו האניי שלו והשתחררות מכל בחינה ויצוניות שמונעת ממנו להמציא במקומו ושורשו.

עבד נרצע

נוסף על מצות החזרת קרקעות נצטוונו לשחרר ביובל את כל העבדים, ובעצמות ענינה השתעבדות לבחינה חיצונית, המונעת מהאדם להיות הוא עצמו.

ואכן, מחמת זה “עבד אין לו חייס” (יבמות ס”ב ע”א), העבד אין בניו ותייחסים אליו. ייחוס פירושו, התייחסות של בן לאב מסוים, והמשכת בחינת אב דרך הן. אך כאשר האב בעצמו איננו הוא עצמו, הרי אין הוא יכול המשך ולהעביר את בחינתו הלאה, ואין הן מייחס לו.

ביובל, משתחררים העבדים מעול האדונים, והם מובלים אל עצמם, אל זכונם הפנימי.

ויקראתם את שנת החמישים שנה וגו' (כח. י). 'שנה' למה לי. אך רמז על השנה בצורה שיהיה עם תשובה שנת החמישים - חמישים שערי צינה, וכנודע (וזה"ק רע"מ נשא קנב, א) תשובה תשוב ה"א עליונה היינו צינה, והנה היא עלמא דמירו כידוע (עי' תקי"ז תיקון ו כב, א), זהו 'וקראתם דרור בצרף לכל יושביה', פי', לכל השנים בתשובה יהיה חירות, כי המקבל עליו עול תורה מעבירין

סיום

30

הרי למדנו, כי שורש ענינו של היובל הוא — החזרה הביתית. דבר זה מתבטא בחזרת השדות לבעליהם הראשונים, ובשחרור עבדים ממשעבדיהם.

לאותה בחינה והארה זוכים ישראל בכל שנה ביום הכיפורים, שבו מאירה אותה הארה, בחינת יובל, בחינת חירות מהיצר הרע, וחזרה לבחינתו העצמית של האדם — נקי בלא חטא. וכן כותב המהר”ל (ספר גבורות השם פמיו): “ומצד שהוא יתברך מלך העולם וכל הנמצאים הם שלו תחת רשותו ואינם לאחור, יצאן ביום הכיפורים מרשות המלך היצר הרע, שכבר נסתבכו בו כל השנה ונכנסים אל שות הקדוש ברוך הוא. כי שם מלך ה' צ-באות נקרא עליהם. וזוהו הטעם עצמו ש כן צוה בתורה ביובל (ויקרא כ”ה) והעברת שופר תרועה בכל ארצכם ביום הכפור...” (ועוד נרחיב בעייה בביאור הענין במאמר הבא).

7. The Shape of the World

The Gemara²⁰ states that the world was created using the letter *hei* (ה). It then proceeds to discuss the reason for this:

Why was this world created with the letter hei?

Because it is like a three-walled portico, whoever wishes to leave may do so.

And why is there a gap between the leg of the hei and the roof?

So that if a man repents he can come back in.

Why can he not come back in through the way he left?

That would not work.

What is stopping a person from returning through the way he left?

The Hebrew word for "letter" is *os* (אוֹת). This is also the word for "a sign." This is because every Hebrew letter is also a sign; it signifies an element of creation. As we know, not all elements of creation are positive. Some are negative, and certain letters represent them. The Vilna Gaon, quoting the Zohar, explains that the letter *kuf* (ק) is a letter which represents negative forces. And now, the Gaon says something staggering. The reason why the Gemara says one cannot return the way one left is because once one has left the letter ה, it is no longer a ה. The leg of the ה has extended and it has become a ק, and the leg of the ק is blocking his entrance back!

How does a ה become a ק?

8. Reading the Signs

The Maharal²¹ explains the meaning of creating the world with a ה. The letter ה can be seen as being made up of two letters, a *dalet* (ד) and a *yud* (י). The letter ד represents physicality; it has the basic physical extensions of length and breadth. The body of the world is physical. The

letter י represents spirituality. It is the smallest of the letters, essentially a dot without physical extension, and it is the only letter which does not rest on the surface, but floats above it.²² This letter is combined with the ד in order to form the letter ה, for this is the formula for successfully navigating the physical world, by injecting it with spiritual ideas, thoughts, words and deeds.

But what would happen if a person's sole focus and intent in spiritual matters was to ensure that he looked spiritual, but did not care at all whether he really was? From a certain point of view, such a person's spirituality would then become another form of physicality. In this case, the letter י would become a *vav* (ו). *Vav* is another letter which represents physicality (for example, the six days of the working week, mirroring the six days of physical creation).²³ A ה whose leg has turned from a י to a ו, is in fact no longer a ה, but rather it is now a ק!

In short, a ק is a ה which has been reduced to appearances. Indeed, the word *kuf* (קוף) in Hebrew means a monkey, and represents the capacity to perform or mimic a physical act in a way which has no content or meaning.

Now we understand why one who has left the ה cannot return the way he came. The Gaon explained the letter is now a ק and the leg blocks him. The way it does so is very simple. This person has no notion that he has left the bottom of the ה at all, i.e., that he no longer has any spirituality (י) in his life. As far as he is concerned his spirituality is stronger than ever! He does not realize that he has drifted out, as what he projects as a *hei* has actually become a *kuf*. There is nothing more guaranteed to prevent a person returning to somewhere than a lack of awareness that he has ever left.

What is preventing his return? The leg of the *kuf*. And what is the

leg of the *kuf*? The Vilna Gaon has told us earlier: it is the leg of the pig!

Now we can understand his meaning. The extended leg of the pig represents total emphasis on physical appearances. As we have seen, this is what turns a *hei* into a *kuf*.

9. An Empire of Reeds

Rome, as we saw, was built on a reed (קנה). The word in Hebrew which represents something as it really is, is the word *hineh* (הִנֵּה) — behold. When the *heh* of *hineh* becomes a *kuf*, it denotes a shift from focusing on things as they really are to the way they appear to be. At that point, הנה becomes קנה, and this is the "reed" upon which Rome was built. That is why Esav is "the beast of the reed."

The first reed was driven into the sea when King Solomon married the daughter of Pharaoh. Although officially she converted before marrying, and thus had the external status of a Jewess, nonetheless, she did not renounce any of her idol-worshipping practices, and her conversion was without meaning or substance. This reliance on external appearances was the first "reed," around which silt would later gather and upon which Rome would ultimately thrive. Rome represents the atmosphere in the final exile which lays undue emphasis on external appearances, which causes one to no longer care about things as they really are.

10. The Dying Art of Authenticity

The Gemara²⁴ tells us that after concluding the *Shemoneh Esrei*, Rabbi Alexandri would say the following prayer:

Master of the World, it is revealed and known before You that our will is to do Your will; and what prevents us from doing so? שאור שבציסה — The yeast in the dough, and שיעבוד מלכותה — subjugation of the kingdoms. May it be Your will to remove them from us, so that we may return to serve You with a full heart.

The first impediment, the "yeast in the dough," refers to the ev inclination, which primarily assumes the role of yeast in inflating a pe

son's sense of worth using nothing other than air (usually hot). What does "subjugation of the kingdoms" refer to? On the face of it, it would seem to be a reference to the various decrees of hostile host nations who declare it illegal to perform mitzvos. The Vilna Gaon, however, explains that it refers to the pressure exerted by the hoof of Esav.

The term used for "subjugation" is שיעבוד. Literally this word means beholden, and refers to any form of pressure which binds a person to someone or something. When one borrows money, his estate thereby becomes משועבד — beholden to his creditor; he is no longer completely free to decide what to do with it. Here, the term שיעבוד refers to the atmospheric pressure of life under Roman rule. The preoccupation with external appearances which characterizes this exile permeates the very fabric of life there, and it cannot fail to influence the Jewish people who live under their rule. Ultimately, it has a hold on them, and affects the way they lead their lives, even their Torah lives. There is a very strong message being broadcast from all sides which says, "When in Rome do — even your activities — as the Romans do theirs."

This has never been truer than in our times, when more and more emphasis is being placed on how things look, and not how they really are. If my webpage, etc. looks good and presents me in a good way then I am good, and there isn't really anything more that needs to be done. The Mishnah²⁵ forecasts that in the time referred to as *ikves d'Meshicha* (the footsteps of the Mashiach), "truth will disappear. We are witness to this phenomenon, as the reality of how things really are is consistently made to take second place to how things are presented.

Unfortunately, under these conditions, not only does truth disappear, but so do we.

נמצא כי הפרשה הזאת של מלות שמיטה ויוכל יש לה שייכות גדול אל הימים הללו, ימי הספירה שאנו עומדים בהם, שכל אחד לפי עבודתו בימי הספירה, לפי מה שמזכך נפשו ומתקן מדותיו בימים אלו, יזכה ביום החמשים לבחינת פסקה וזהמתו, ועלמא דחירות. וזה הענין מה דאיתא בחיקוי"ו הק' (נה.) כי בחג השבועות יפקוד ביה מן גלותא, היינו שכל נפש מישראל יזכה בו לאיזה בחינה של גאולה,

גאולה פרטית ועלמא דחירות לנפשו, ומתוך גאולה פרטית זו זוכה במהרה לגאולה כללית.

37

ועל זאת עלינו להעשור משינתנו, שיהיה העמוקה אשר אנו יונים בה, כי כבר עברו עלינו רובם של ימי הספירה, ועדיין אנו רחוקים מאוד מעבודת יו"ת ותיקון המדות, כי במקום שיש לו לאדם להתעלות עם הימים, דרגא אחר דרגא, לזאת בכל יום משער אחד של טומאה, וליכנס לשער אחד של קדושה, תחת זה הוא יורד בכל יום מעט, כי בכל יום הוא מוניה מעט יותר מעבודתו, מוניה מעט יותר מהמתמדת התורה, מוניה מעט יותר מכוונת התפלה, וכמעט שאינו זוכר כי הוא עומד בתוך עבודה ימי הספירה, רק לערב צעת שמקיימין מלות ספירת העומר, וזכר זה.

ובאמת היאך יזכר האדם את עבודת ימי הספירה, אם ראשו ורובו שקועים בעסקי משא ומתן, ובכל רגע פנו מוסיף להשוב, מה עוד אפשר לו לשפר ולחוק, להוסיף ולהרחיב את עסקיו, פארצרייטערן זיינע געשעפטן, וממילא אין לו עת פנויה להצבונן, היאך אפשר לו להרחיב ולהגדיל את עסק התורה והעבודה, פארצרייטערן דאס לערנען, פארצרייטערן דאס עבודה ה'. ותחת מה שהיה לו להתעלות בכל יום בעבודת תיקון המדות, הוא מתעלה בכל יום בעסקי פרנסתו, ובמקום שהיה לו להזדקק בימי הספירה מזהמת אד"ר, להתקרב יותר לגאולה נפשו, הוא מתרחק בכל יום יותר מעבודה

39

על הדבר הזה, ויאמר: רבונש"ע, אתה יודע, כי בקרב לצי צוער רצון אמיתי להוסיף בעבודתך, ולשפר את מעשי בכל יום, עורני שאזכה עוד להפיק את רצוני, לגשת אל יום החמשים, במדות טהורות, ובפנים מאירות. כאשר יעמיר כן, יזכה לעזר אלהי, שיוכל עוד לתקן את נפשו, ולהשלים את עבודת ימי הספירה.

אבל טבע האדם הוא, שאינו רואה להעשור אף לתפלה בו, כי רואה לפרוק את האשמה מעל שכמו, ער ווארפט אראפ די שולד פון זיך, ומולה האשמה באלפי חירוים ואמתלאות, שזה חייב בדבר וזה חייב בדבר, שאיש זה עיכב אותו מעבודתו, וטירדה זו הפריעה אותו. ואינו מנין כי כל אמתלאות אלו, אינן מתרצים ומיישבים את מעשיו, כי הלא לתכלית זו נברא האדם בעולם, שיהיו לו מניעות המעכבים אותו מן עסק התורה והעבודה, ויתגבר עליהם וילחם עמהם. כי הקב"ה ברא את העולם, כדי לגלות מלכותו יתברך, ומלכותא דרקייעא בעין מלכותא דארעא, כמו במלכותא דארעא, לריכין לעמוד תמיד

The Six Constant Mitzvot.

42 When viewed through the lenses of Yichud Hashem, such thoughts are ridiculous. If you think that there are forces of opposition preventing you from growing, then you lack awareness of the Oneness of Hashem. There are no forces of opposition. Colds, sick children, and car trouble come from Hashem, and they were created to bring you closer to Him no less than your *siddur* and your *gemara*. Certain levels of perfection can be attained by davening and studying Torah, and others can be attained only when you are in bed with the flu or in the waiting room of a doctor's office with your child. There are aspects of your personality that will be refined when you learn how to deal with the frustration of a car that will not start. All these obstacles are from Hashem, and they are meant to help you grow, not get in the way of your growth. If you identify them as struggles that you must overcome, they will help you attain perfection so that you can enjoy your eternal reward.

44

43

בשנת היובל תשובו איש אל אחוזתו (בה. יג.) גודע (זה"ק רע"מ בהר קה, ב: שם נשא קב, א) יוכל הוא בינה תשובה דקיימא לשאלה ולא למינדע (וזה"ק בראשית א, א ובפי"מ"מ), כי אחר שכבר השיג ויש בו כל השבוע מדות והגיע למדה הקדושה בינה תשובה עילאה אמיתית, אז רואה שעדיין לא השיג כלום והוא עומד עוד בהתחלת העבודת. וזה שנאמר בשנת היובל תשובו איש אל אחוזתו להתחלה, שצריך להתחיל מחדש כאלו עדיין לא

עשה מאומה, עיין מה שכתבתי ברמזי חנוכה (בפרשת מקץ עמ' רמה והלאה):

בקשרי המלחמה עם השונאים הרוצים לנכות את המלוכה, וממיד לריכין לתקן את תכסיפיו של השוא, ולערוך עמו קרב * כלל יום באופן אחר, כן צריך בר ישראל, לעמוד תמיד בקשרי מלחמה עם היצר, ולערוך קרב עם כל המניעות אשר היצר מעמיד לנגדו, בכל יום באופן אחר, ושום אמתלא לא יועיל לו להיפטר מזה, ואין לו שום מקום מנוח, כי אם להכניע את עצמו לפני צוראו, לישא את האשמה על שכמו, ולתלות החקרן בו לבד, ולהפיל תחונתו לפני ה' שירחם על נפשו.

ובדרך זה יזכה לתקן גם את ימי הספירה אשר כבר עברו, וכמו שאמר הכתוב (איכה ה' ב) השיבנו ה' אליך ונשובה יחדש ימינו בקדש, היינו כי על די ששוב אל ה', זוכה לחדש ולתקן גם את ימינו אשר מקדם, לתקן גם הימים אשר כבר עברו. ועל ידי זה יזכה בחג השבועות לגאולה פרטית, לפרוק את נפשו מגלותה, ויזכה לבחינת עלמא דחירות פרטית, ובכח זה יומשך בחינת עלמא דחירות לכל העולם, שיקיים בנו וקראתם דרור בארץ לכל יושביה, בעת הגאולה במהרה. כי בנין העולם הכללי חלוי בבנין העולם הפרטי, שהוא האדם, ויקיים בנו הכתוב (ישעי' מה יו) ישראל נושע בה' שועת עולמים לא תצטו ולא תכלמו עד עולמי עד, במהרה ידן. (תשנ"ג)

וכמו שאמר אב"ז צדוק"ל מזוואלין, כי אחר * כל עבודת ה' צריך זכות לבוא לדעת שעומד בפתח ושער העבודה ולא התחיל עדיין כלום, ושיהיה תמיד בבחינת התחלה וראשית, וזהו כל התחלות קשות (רש"י שמוח יט, ה ממכילתא יתרו ס"י דבחדש פרשה ב) שרבר זה קשה על האדם, והוא חומרה שבחומרות להיות בעיני עצמו תמיד כמתחיל, ור"ל 'כל התחלות', שיהיה תמיד בבחינת התחלה, הוא 'קשות'.